

ELEKTRİK PİYASASINDA KULLANICILAR TARAFINDAN İNŞA EDİLEN İLETİM VARLIKLARININ YATIRIM BEDELİNİN İADESİNDE “SİSTEM KULLANIM BEDELİYLE MAHSUPLAŞMA YÖNTEMİ” GETİRİLDİ

Elektrik piyasasında kimi zaman kurulacak üretim santrallerinin ve tüketim tesislerinin sisteme bağlanabilmesi için şebeke alt yapısının yetersiz olması nedeniyle yeni yatırım yapılmasına ihtiyaç doğabilmektedir. Bununla birlikte, şebeke işletmecisinin ihtiyaç duyulan yeni yatırımları karşılamak için her zaman yeterli mali güce sahip olmamaktadır. Bu tür durumlarda, sisteme bağlantı için gerekli yatırım, bizzat üretim santrali veya tüketim tesisi sahibi olan kullanıcı tarafından yapılmakta, sonrasında da yatırım bedeli şebeke işletmecisi tarafından tesisi kuran ve/veya maliyetini karşılayan kullanıcıya geri ödenmektedir.

Konuyla ilgili olarak, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasında;

- Üretim ve tüketim tesislerinin sisteme bağlantısı için yeni iletim tesisi ve bu tesisin sisteme bağlanabilmesi için yeni iletim hatlarının yapılmasının gerekli olduğu hâllerde; bu tesislerin yapımı için TEİAŞ'ın yeterli finansmanının olmaması veya zamanında yatırım planlaması yapılamaması durumlarında, söz konusu yatırımların, bu tesise bağlantı talebinde bulunan tüzel kişi veya kişilerce müştereken yapılabileceği veya finanse edilebileceği,
- Yapılan yatırımın tutarının ilgili tüzel kişi veya kişiler ile TEİAŞ arasında yapılacak bir tesis sözleşmesi ile bağlantı ve sistem kullanım anlaşmaları çerçevesinde geri ödeneceği,
- Geri ödeme süresinin üretim ve tüketim tesisleri için en fazla on yıl olduğu,
- Konuya ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenleneceği

hükümlerine yer verilerek, üretim ve tüketim tesislerinin sisteme bağlantısı için inşa edilen yeni iletim varlıklarının, TEİAŞ yerine üretim ve tüketim tesisi sahipleri tarafından inşasına ilişkin esaslar ana hatlarıyla belirlenmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (EPDK) çıkarmış olduğu Enerji Piyasasında Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliğinin “İletim Varlıkları” başlıklı 20 nci maddesinde Kanun'da yer alan hükümlere ek olarak;

- Üretim ve tüketim tesisi sahipleri tarafından inşa edilen iletim tesisi ve hatlarının mülkiyetinin ve işletme sorumluluğunun TEİAŞ'a ait olacağı,
- İletim tesisi ve hatlarının birden fazla üretim ve tüketim tesisi sahibi tarafından müştereken inşa edilmiş olması halinde yatırımlarının bu kişilerin bağlantı ve sistem kullanım anlaşmalarında belirtilen anlaşma güçleri oranında paylaşılarak karşılanacağı, konuya ilişkin usul ve esasların TEİAŞ tarafından belirleneceği,
- İletim tesisine ilişkin geri ödemeye esas yatırım tutarının, TEİAŞ tarafından hazırlanıp Kurul tarafından onaylanan metodolojiye göre hesaplanacağı,
- Metodoloji çerçevesinde hesaplanan tutarın, ilgili tüzel kişi veya kişiler ile TEİAŞ arasında yapılacak bir tesis sözleşmesi ile bağlantı ve sistem kullanım anlaşmaları çerçevesinde geri ödeneği; hesaplanan tutara ilişkin geri ödemelerin aylık eşit taksitler halinde yapılacağı; geri ödemelerin, yapılan iletim tesis ve hatlarına ilişkin geçici kabul tutanağının TEİAŞ tarafından onaylandığı ayı takip eden aydan itibaren başlayacağı ve bu tarihten itibaren en fazla on yıl içerisinde tamamlanacağı

gibi açıklayıcı düzenlemelere yer verilmiştir.

Ancak, 30 Temmuz 2016 tarihli ve 29786 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik, yatırım bedellerinin geri ödemeleri ile ilgili olarak değişikliğe giderek, sistem kullanım bedeliyle mahsuplaşma yöntemini getirmiştir.

Değişiklik Yönetmeliğinin 2 nci maddesi, Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliğinin "İletim Varlıkları" başlıklı 20 nci maddesinin geri ödemenin nasıl yapılacağını düzenleyen dört ve beşinci fıkralarını değiştirmiştir. Bahsi geçen fıkraların son haline göre metodoloji çerçevesinde TEİAŞ tarafından belirlenen geri ödemeye esas yatırım tutarı, Türk Lirası cinsinden sabitlenerek, peşin alınmış sistem kullanım bedeli olarak değerlendirilecek ve geri ödemeye esas yatırım tutarı tamamlanıncaya kadar kullanıcılar tarafından sistem kullanım bedeli (katma değer vergisi hariç) ödemesi yapılmayacaktır. Geri ödeme tutarından mahsup edilecek sistem kullanım bedelinin hesaplanmasında ise, aylık iletim faturasının düzenlenme tarihinde yürürlükte olan sistem kullanım tarifesi esas alınacaktır. Bununla birlikte, faturada yer alacak olan katma değer vergisi tutarının tamamı ile diğer kalemler, süresi içerisinde kullanıcı tarafından ödenmeye devam edilecektir. Katma değer vergisi hariç fatura tutarı ise TEİAŞ tarafından peşin ödenmiş sistem kullanım bedeli olarak kullanıcı adına alacak kaydedilecektir.

Aynı maddeye eklenen altıncı fıkra, geri ödemeye esas yatırım bedelinin sistem kullanım bedelinden en fazla 10 yıl içinde karşılanamaması halinde ise söz konusu süre sonunda kalan bakiye tutarın tek seferde yani defaten kullanıcıya ödenmesini emretmektedir.

Yine aynı maddeye eklenen yedinci fıkradan da, mahsuplaşma sisteminin hali hazırda 10 yıllık sürede eşit taksitler halinde geri ödemesi yapılmaya başlanılan ve devam eden iletim varlıklarına da uygulanacağı anlaşılmaktadır. Sekizinci fıkra ise, sistem kullanım bedeli henüz tahakkuk etmeye başlamamış kullanıcılara, eskiden olduğu gibi en fazla 10 yıl içinde eşit taksitler halinde iade mecburiyetini devam ettirmekte, bu süre içinde sistem kullanım bedelinin tahakkuk ettiği andan itibaren ise mahsuplaşma sistemine geçişi öngörmektedir.

Öte yandan, Yönetmeliğin “Mahsup Yöntemiyle Geri Ödeme” başlıklı Geçici 2 nci maddesinde de, maddede düzenlenen mahsup yönteminden iletim varlıkları çıkarılarak, yöntemin sadece dağıtım varlıklarıyla sınırlandırılması suretiyle madde başlığıyla birlikte değiştirilmiştir.

Sistem Kullanım Bedeliyle Mahsuplaşma yöntemi, özellikle yüksek kullanım ücreti ödemekte olan kullanıcıların iletim varlıkları yatırımları için katlandıkları maliyetleri, 10 yıl yerine çok daha kısa bir süre (kimi tesisler için sadece bir kaç ay) içinde geri almasını sağlayacak olması nedeniyle sektörde uzun süredir dillendirilen haksız bir uygulamayı da ortadan kaldıracak niteliktedir.

Kullanıcılar tarafından yapılan iletim varlıkları yatırımlarının geri ödenmesiyle ilgili olarak EPDK tarafından ortadan kaldırılması gereken bir diğer haksız uygulamanın ise geri ödemeye esas bedelin, mevcut “Geri Ödemeye Esas Gerçekleşen Yatırım Tutarı Tespit Metodolojisi” uyarınca gerçek değerinin altında hesaplanması nedeniyle yapılan eksik ödemelerdir. Gerçek değerinin altında yapılan hesaplamalar nedeniyle kullanıcılar, yeni yatırımın yapılması için katlandıkları maliyetleri şebeke işletmecisinden tam olarak tahsil edememe gibi bir riskle karşı karşıyadır.

Bilindiği üzere, 26/04/2010 tarihli ve 2536 sayılı Kurul Kararı’yla kabul edilen Geri Ödemeye Esas Gerçekleşen Yatırım Tutarı Tespit Metodolojisi’nin iptali için bazı sivil toplum kuruluşları ile üretim faaliyeti yapan lisans sahipleri tarafından Danıştay 13. Dairesi Nezdinde dava açılmış; Danıştay 13. Dairesi de nihayet 31/03/2015 tarihli ve 2010/2546E.-2015/1256K. sayılı kararıyla, Geri Ödemeye Esas Gerçekleşen Yatırım Tutarı Tespit Metodolojisinin onaylanmasına ilişkin 26/04/2010 tarihli ve 2536 sayılı Kurul Kararı’nın iptaline hükmetmiştir.

Danıştay 13. Dairesi, bahsi geçen iptal kararında özetle; *yapılan yatırım tutarının tesisi inşa eden veya finanse eden kişilere geri ödeneceğinin Kanun'da kurala bağlanmış olduğunu, Kanun'un lafzından Kanun koyucunun amacının yatırımın gerçek tutarının geri ödenmesinin sağlanması olduğunun anlaşıldığı, aksi bir durumun tesisi finanse veya inşa edenlerin mülkiyet haklarına dolaylı yoldan müdahale anlamına geleceği, dava konusu düzenlemenin tesislerin inşa edileceği araziden veya coğrafi konumdan kaynaklanacak maliyet farklılıklarını yansıtacak bir düzenleme olmadığı, bu durumun farklı coğrafi konum ve arazilerde inşa edilecek tesisler açısından hakkaniyete aykırı durumlara yol açacak nitelikte olduğu, düzenlemenin rekabetçi koşulları taşımayan ihalelerde ortaya çıkan fiyatları esas alarak yüksek yatırım bedeli belirlenmesi dolayısıyla kamu zararı gibi bir sonuç da doğurabileceği”* gerekçelerine yer vermiştir. Bu kapsamda, mevcut Metodolojinin de anılan karardaki gerekçeler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

LBF Partners Olarak Sizin İçin Ne Yapabiliriz?

Enerji hukuku ve şirketler hukuku ekibimiz aşağıdaki hukuki hizmetleri sunmaktadır:

- Enerji projelerine ilişkin yatırım süreçlerinin yürütülmesi,
- Şirket kuruluşlarının yapılması,
- Enerji şirketlerinin devralınmasında hukuki inceleme dahil tüm süreçlerin yürütülmesi,
- Enerji projelerine ilişkin due diligence sürecinin yürütülmesi,
- Enerji projelerine ilişkin uyuşmazlıklarda hukuki destek sunulması.